JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

JÁN MAZÁK

12 päivänä kesäkuuta 2008 [1]

I Johdanto

1. Tällä valituksella MASDAR (UK) Ltd (jäljempänä Masdar) vaatii yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen (viides jaosto) asiassa T-333/03, Masdar vastaan komissio, [2] 16.11.2006 antaman tuomion (jäljempänä valituksenalainen tuomio), jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi Masdarin EY 235 ja EY 288 artiklan mukaisen kanteen, jossa vaadittiin sellaisen vahingon korvaamista, joka sille väitteen mukaan aiheutui, kun sille ei maksettu palveluista, joita se tarjosi yhteisön avustusohjelmien yhteydessä. Se vaatii komissiota maksamaan 448 947,78 euron määrän korkoineen.

2. Valituksessa on kyse ennen kaikkea siitä, oliko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oikeassa todetessaan, että käsiteltävänä olevan asian tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevassa tilanteessa, jossa yhteisön avustusohjelman puitteissa komission sopimuskumppanina olevan (pää)hankkijan alihankkija ei saanut päähankkijalta maksuja tarjoamistaan palveluista, komissiolla ei voida katsoa olevan velvollisuutta maksaa korvausta alihankkijalle perusteettoman edun kieltoa, asiainhuoltoa (negotiorum gestio), luottamuksensuojaa ja huolellisuusvelvoitetta koskevien periaatteiden perusteella.

II Tosiseikat

3. Valituksenalaisessa tuomiossa käsiteltävänä olevan asian taustalla olevat tosiseikat on esitetty seuraavasti:

”2. Vuoden 1994 alussa tehtiin entisen Neuvostoliiton uusia itsenäisiä valtioita koskevan teknisen avun ohjelman (TACIS) yhteydessä komission, jota edusti taloudellisten ulkosuhteiden pääosaston varapääjohtaja, ja Helmico S.A:n, jota edusti sen toimitusjohtaja, välillä sopimus, jonka viite oli MO.94.01/01.01/B002. Kyseisen sopimuksen (jäljempänä

1 – Alkuperäinen kieli: englanti.
2 – Kok. 2006, s. II-4377.

Moldovaa koskeva sopimus) otsikko oli 'Tuki maataloustuottajien yksityisen yhdistyksen perustamiselle', ja se sisältyi hankkeeseen, jonka viite oli TACIS/FD MOL 9401 (jäljempänä Moldovaa koskeva hanke).

3. Helmico ja kantaja tekivät vuoden 1996 huhtikuussa sopimuksen, jossa Helmico siirsi kantajalle alihankintana suoritettavaksi osan Moldovaa koskevassa sopimuksessa sovituista palveluista.

4. Komission, jota edusti taloudellisten ulkosuhteiden pääosaston varapääjohtaja, ja Helmicon, jota edusti sen toimitusjohtaja, välillä tehtiin 27.9.1996 TACIS-sopimus, jonka viite oli RU 96/5276/00. Helmico sitoutui tämän sopimuksen (jäljempänä Venäjää koskeva sopimus) nojalla suorittamaan Venäjällä palveluja sellaisen hankkeen osalta, jonka otsikko oli 'Siementen sertifiointia ja siemeniin liittyviä kokeita koskeva liittovaltion järjestelmä' ja jonka viitenumero oli FD RUS 9502 (jäljempänä Venäjää koskeva hanke).

5. Helmico ja kantaja tekivät vuoden 1996 joulukuussa Venäjää koskevaan hankkeeseen liittyvän alihankintasopimuksen, joka oli lähes samansisältöinen kuin vuoden 1996 huhtikuussa Moldovaa koskevan hankkeen osalta tehty alihankintasopimus.

6. Vuoden 1997 lopulla kantaja huolestui todettuaan viivästyksiä maksuissa, joita sen piti saada Helmicolta, joka puolestaan vetosi siihen, että viivästykset johtuivat komissiosta. Kantaja otti yhteyttä komission virkamiehiin ja sai tietää, että komissio oli maksanut laskut, jotka Helmico sille siihen mennessä oli lähettänyt. Asiaa lähemmin tutkittaessa kantaja huomasi, että Helmico oli ilmoittanut sille myöhässä tai epäasianmukaisella tavalla sellaisista maksuista, joita se oli saanut komissiolta. – –

7. Masdarin johtaja ja komission edustajat tapasivat 2.10.1998.

8. Komission virkamiehet lähettivät 5.10.1998 faksin Helmicolle. Komissio ilmoitti kyseisessä faksissa olevansa huolestunut siitä, että Helmicon yhteenliittymän jäsenten väliset näkemyserot vaarantaisivat Venäjää koskevan hankkeen saattamisen päätökseen, ja korosti, että se piti erittäin tärkeänä Venäjää koskevan sopimuksen ehtojen noudattamista ja Venäjää koskevan hankkeen onnistumista. Komissio pyysi Helmicolta takeita, jotka annettaisiin siten, että Helmico ja kantaja allekirjoittaisivat yhdessä vakuuttelun siitä, että niiden välillä vallitsi täydellinen yhteisymmärrys Venäjää koskevan sopimuksen ehtojen noudattamisesta ja että Venäjää koskeva hanke toteutettaisiin asetetussa määräajassa. Kirjeessä täsmennettiin, että mikäli komissio ei saisi tällaisia takeita ennen maanantaita 12.10.1998, komissio

turvautuisi Venäjää koskevan sopimuksen mukaisesti muihin keinoihin taatakseen hankkeen saattamisen päätökseen.

9. Helmico vastasi 6.10.1998 päivätyllä faksilla komission virkamiehille, että yhteenliittymän jäsenten väliset näkemyserot oli ratkaistu ja että Venäjää koskevan hankkeen saattaminen päätökseen ei ollut millään tavoin vaarassa. Mainitussa vastauksessa täsmennettiin, että yhteenliittymän jäsenet olivat sopineet, että kaikki tulevat maksut, mukaan lukien sellaisiin laskuihin liittyvät maksut, joiden käsittely Venäjää koskevan hankkeen osalta oli yhä kesken, maksettaisiin tähän tarkoitukseen osoitetulle kantajan pankkitilille eikä Helmicon pankkitilille. Vastauksessa todettiin myös seuraavaa:

'On myös sovittu, että sopimusten hallinnointi on tästä päivästä alkaen siirretty Masdarin hallituksen puheenjohtajalle S:lle. Toivomme Teidän ottavan meihin yhteyttä mahdollisimman pian vahvistaaksenne sen, että hyväksytte nämä muutokset.'

10. Kyseisen kirjeen oli allekirjoittanut T Helmicon toimitusjohtajan ominaisuudessa, ja se sisälsi seuraavan käsinkirjoitetun maininnan: 'Hyväksytty, S, Masdar, 6.10.1998.'

11. Helmico lähetti komissiolle samansisältöisen, samana päivänä päivätyn ja Masdarin hallituksen puheenjohtajan allekirjoituksellaan vahvistaman kirjeen Moldovaa koskevan hankkeen yhteydessä maksettavien määrien osalta.

12. Helmico lähetti 7.10.1998 komissiolle kaksi muuta kirjettä, jotka T oli allekirjoittanut ja jotka S oli allekirjoituksellaan Masdarin puolesta vahvistanut. – –

13. Helmico lähetti 8.10.1998 kaksi kirjettä komission sopimuksista vastaavan yksikön asianomaisista hankkeista huolehtiville henkilöille ja pyysi näitä suorittamaan kaikki Venäjää koskevaan sopimukseen ja Moldovaa koskevaan sopimukseen liittyvät vastaiset maksut Helmicon nimissä Ateenassa olevalle toiselle pankkitilille. Kyseiset kirjeet päättyivät seuraavaan toteamukseen:

'Helmico ei voi peruuttaa näitä ohjeita ilman Masdarin hallituksen puheenjohtajan S:n kirjallista hyväksyntää. Pyydämme Teitä ilmoittamaan Masdarille, missä vaiheessa maksumenettely on ja minä päivänä maksut tullaan suorittamaan.'

14. Helmico ja kantaja allekirjoittivat 8.10.1998 sopimuksen, jolla Masdarin hallituksen puheenjohtajalle annettiin valtuutus varojen siirtämiseksi niiltä kahdelta tililtä, jotka mainittiin komissiolle lähetetyissä 7.10. ja 8.10.1998 päivätyissä kirjeissä.

15. Komissio julkisti 10.11.1998 Venäjää koskevaa hanketta koskevan loppukertomuksensa. Kuudesta arviointikohdasta neljä sai arvosanan 'erinomainen', yksi sai arvosanan 'hyvä' ja yksi 'kokonaisuudessaan tyydyttävä'. Komissio julkisti 26.2.1999 loppukertomuksensa Moldovaa koskevan hankkeen osalta, ja siinä kaksi arviointikohtaa sai arvosanan 'hyvä' ja neljä muuta arvosanan 'kokonaisuudessaan tyydyttävä'.

16. Komission virkamiehet suorittivat vuoden 1999 helmikuussa Moldovaa ja Venäjää koskeviin hankkeisiin liittyvän tilintarkastuksen. Venäjää koskevaan hankkeeseen liittyvä tilintarkastus päättyi saman vuoden huhtikuussa. Moldovaa koskevaan hankkeeseen liittyvä tilintarkastus oli saman vuoden heinäkuussa vielä kesken.

17. Komission virkamiehet lähettivät 29.7.1999 kantajalle kirjeen, jossa he totesivat, että komissio, jolle oli ilmoitettu Helmicon ja kantajan välisistä taloudellisista sääntöjenvastaisuuksista Venäjää ja Moldovaa koskevien sopimusten täytäntöönpanon osalta, oli keskeyttänyt kaikkien vielä suorittamattomien maksujen maksamisen ja aloittanut kattavan tilintarkastuksen sen selvittämiseksi, oliko yhteisön varoja käytetty väärin Venäjää ja Moldovaa koskevien sopimusten täytäntöönpanossa. Komissio tiesi kantajan olevan taloudellisissa vaikeuksissa, ja se ilmoitti tälle, että se maksaisi Venäjää koskevan hankkeen osalta ennakkomaksuna 200 000 euroa Helmicon tilille, joka mainittiin kyseisen yhtiön 8.10.1998 lähettämissä ohjeissa.

18. Mainitut 200 000 euroa maksettiin vuoden 1999 elokuussa kyseiselle tilille, josta ne siirrettiin kantajan tilille.

19. Masdarin hallituksen puheenjohtaja kirjoitti vuoden 1999 joulukuun ja vuoden 2000 maaliskuun välisenä aikana useille komission virkamiehille ja komission ulkosuhteista vastaavalle jäsenelle Pattenille. Kirjeissä käsiteltiin useita kysymyksiä, myös maksua Masdarin suorittamista palveluista.

20. Komission ulkosuhteiden yhteisen osaston pääjohtaja kirjoitti 22.3.2000 Masdarin hallituksen puheenjohtajalle ja ilmoitti tälle seuraavaa:

’Komission virkamiehet ovat tiiviiden neuvottelujen (joissa tarkasteltiin useita mahdollisuuksia, mukaan lukien kyseisten kahden sopimuksen lopullinen täytäntöönpano suorittamalla Masdarille ylimääräisiä maksuja, jotka laskettaisiin suorittamienne töiden ja Teille aiheutuneiden kustannusten perusteella) jälkeen päättäneet ryhtyä perimään takaisin varoja, jotka on aiemmin suoritettu sopimuspuolena olevalle Helmicolle. Oikeudellisesti tarkasteltuna vaikuttaisi siltä, että suoraan Masdarille suoritettua maksua (myös Helmicon sellaisen pankkitilin kautta suoritettua maksua, jonka käyttöön Teille on annettu valtuutus) olisi Helmicon maksukyvyttömyyden tapauksessa pidettävä vilpillisenä menettelynä Helmicon pesänhoitajien tai velkojien kannalta; ei myöskään ole varmaa, että siinä tapauksessa, että Helmicon ja Masdarin välillä syntyy oikeusriita, Euroopan komission maksamat varat pysyisivät komission toivomalla tavalla lopullisesti Masdarilla.’

21. Komissio lähetti 23.3.2000 Helmicolle kirjeen ilmoittaakseen tälle siitä, että se kieltäytyi maksamasta tälle maksamatta olevia maksuja, ja vaatiakseen sitä maksamaan takaisin yhteensä 2 091 168,07 euroa. Komissio päätti ryhtyä tähän toimeen todettuaan, että Helmico oli toiminut petoksellisesti Moldovaa ja Venäjää koskevien sopimusten täytäntöönpanossa.

22. Kantaja nosti 31.3.2000 Helmicoa vastaan kanteen High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Divisionissa (Yhdistynyt kuningaskunta) ja vaati maksuna palveluista, joita se oli suorittanut alihankkijana Moldovaa ja Venäjää koskevien sopimusten täytäntöönpanon osalta, yhteensä 453 000 euroa.

23. Komissio laati 4.4.2000 kaksi virallista perintämääräystä, jotka lähetettiin Helmicolle [Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavan, 21.12.1977 annetun] varainhoitoasetuksen (EYVL 1977, L 356, s. 1)] 28 artiklan 2 kohdan nojalla. Näiden asiakirjojen sisältö annettiin tiedoksi kantajan asianajajille 1.2.2002.

24. Masdarin hallituksen puheenjohtaja lähetti 15.6.2000 komission ulkosuhteista vastaavalle jäsenelle faksin, jossa hän ilmoitti seuraavaa:

’Ilmoitimme 18 kuukautta sitten Euroopan komissiolle niistä vaikeuksista, joita meillä oli yhteistyökumppanimme Helmicon kanssa kahden edellä mainitun hankkeen osalta. Meille annettiin vakuuttelut siitä, että mikäli jatkaisimme hankkeiden toteuttamista, Euroopan komissio varmistaisi, että saisimme maksun palveluistamme. Jatkoimme kyseisten kahden hankkeen rahoittamista ja täytäntöönpanoa nimissänne huomattavien

ylimääräisten kulujen kustannuksella huolimatta siitä, että tiedossamme oli jo, että Helmico oli syyllistynyt petokselliseen toimintaan Masdariin nähden ja ettei kyseisiä varoja todennäköisesti saataisi perittyä takaisin.'

25. Komission jäsenen vastauksessa, joka sisältyi 25.7.2000 päivättyyn kirjeeseen, vahvistettiin komission 22.3.2000 päivätyssä kirjeessä ilmaistu kanta.

26. Masdarin hallituksen puheenjohtaja lähetti 5.2.2001 ulkosuhteista vastaavalle komission jäsenelle uuden faksin ja vetosi siihen, että yhtäältä kantaja oli sopimuspuolena komission kanssa tehdyissä, Venäjää ja Moldovaa koskevissa sopimuksissa ja että toisaalta sille oli 2.10.1998 pidetyssä kokouksessa annettu takeet siitä, että se saisi maksun, mikäli se jatkaisi Venäjää ja Moldovaa koskevien hankkeiden toteuttamista.

27. Kantaja otti vuoden 2001 huhtikuussa komissioon yhteyttä selvittääkseen mahdollisuutta saada tältä suoraan maksu niistä palveluista, jotka oli suoritettu Helmicolle ja laskutettu tältä.

28. Ulkosuhteista vastaava komission jäsen toisti 8.5.2001 päivätyssä kirjeessä komission kannan, jonka mukaan kantaja ei ole Venäjää ja Moldovaa koskevien sopimusten osapuolena.

29. Kantajan asianajajat ja komission virkamiehet kokoontuivat 21.5.2001 tutkiakseen mahdollisuutta maksaa kantajalle suoraan tämän suorittamista palveluista.

30. Kantajan asianajajat toistivat 1.8.2001 pyynnön saada komissiolta vapaaehtoinen maksu. Kantaja esitti maksun suuruudeksi 448 947,78 euroa tai vaihtoehtoisesti 249 314 euroa. Ensiksi mainittu määrä vastasi Helmicon komissiolta laskuttamaa, maksamatta olevaa kokonaismäärää, kun taas toinen määrä vastasi petoksen paljastumisen jälkeen suoritettujen töiden määrää.

31. Kantajan asianajajat ja komission virkamiehet tapasivat 28.8.2001 tutkiakseen mahdollisuutta maksaa kantajalle suoraan tämän suorittamista palveluista.

32. Kantajan asianajajat toimittivat 10.10.2001 komission virkamiehille jäljennöksen vuonna 1998 laaditusta kertomuksesta. Kyseisen asiakirjan tarkoituksena oli auttaa komission virkamiehiä tavoittamaan Helmicon johtajat.

33. Komission virkamiehet vastasivat 16.10.2001, että kyseiset tiedot oli toimitettu talousarviosta vastaavan pääosaston toimivaltaisille virkamiehille, Euroopan petostentorjuntavirastolle ja TACIS-ohjelmista huolehtivalle, rahoituksesta ja sopimuksista vastaavalle yksikölle ja että komission virkamiehet aikoivat ryhtyä tarvittaviin toimiin Helmicon johtajien löytämiseksi.

34. Kantajan asianajajat kirjoittivat 16.10.2001 komissiolle, että komission virkamiesten ja kantajan välillä oli hiljainen sopimus siitä, että komissio suorittaisi kantajalle maksuja 8.10.1998 alkaen sillä edellytyksellä, että tämä huolehtisi Venäjää koskevan hankkeen ja Moldovaa koskevan hankkeen saattamisesta päätökseen. Kyseisessä kirjeessä esitettyjen pääasiallisten argumenttien pyrkimyksenä oli osoittaa, että komissio oli myöntänyt sen, että kantajasta oli tullut Venäjää koskevan hankkeen pääsopimuspuoli vuodesta 1998 alkaen. Kyseinen kirje päättyi seuraavaan ilmoitukseen:

’Pyydän Teitä ilmoittamaan, hyväksyvätkö komission virkamiehet tässä kirjeessä esitetyt argumentit ja ovatko he tarvittaessa valmiita suorittamaan Masdar Ltd:lle ennakkomaksuna 279 711,85 euroa odotettaessa Helmicoa vastaan aloitetun perintämenettelyn päättymistä.’

35. Komission virkamiehet torjuivat kantajan esittämät argumentit 13.11.2001 päivätyssä kirjeessä. Kirje päättyi seuraavaan ilmoitukseen:

’Komissio ryhtyy perintämääräyksen perusteella perimään Helmicon edustajilta takaisin kyseisen yhtiön saamia

määriä. Tämän menettelyn lopputuloksesta riippuen on mahdollista, että uusia toimia tullaan suunnittelemaan takaisin perittyjen määrien osalta.'

36. Komission virkamiehet selittivät 1.2.2002 kirjallisessa vastauksessaan kantajan asianajajien muotoilemaan pyyntöön, että Helmicon osalta oli 4.4.2000 laadittu kaksi virallista perintämääräystä, joista yksi liittyi Moldovaa koskevaan sopimukseen 1 236 200,91 euron osalta ja toinen Venäjää koskevaan sopimukseen 854 967,16 euron osalta, eli yhteensä määräys koski 2 091 168,07 euroa.

37. Kantajan asianajajat totesivat 27.2.2002 komission virkamiehille lähettämässään kirjeessä, että kyseisten kahden virallisen perintämääräyksen määrät vastasivat suunnilleen sellaisia määriä, jotka ilmenivät komission Helmicolle maksamia määriä koskevasta tositteesta. He päättelivät tämän perusteella, ettei komissio ollut katsonut tarpeelliseksi laatia perintämääräyksiä sellaisten määrien osalta, jotka Helmico oli laskuttanut komissiolta mutta joita komissio ei ollut maksanut.

38. Komission virkamiehet lähettivät 11.3.2002 kantajan asianajajille kirjeen, jossa he vahvistivat, etteivät kyseiset kaksi virallista perintämääräystä, jotka komission virkamiehet olivat 4.4.2000 laatineet Helmicon osalta, kattaneet sellaisia määräyksiä, jotka Helmico oli laskuttanut komissiolta mutta joita komissio ei ollut maksanut.

39. Komission oikeudellinen yksikkö toimitti 17.12.2002 kantajan asianajajille tositteen sellaisista määristä, joiden osalta Helmico oli laskuttanut komissiota, sekä ilmoitti laskujen päivämäärät, maksujen määrät ja suorittamattomien maksujen määrät.

40. Kantajan asianajajat ja komission virkamiehet tapasivat 18.2.2003.

41. Kantajan asianajajat lähettivät 23.4.2003 komission virkamiehille kirjatun kirjeen, joka päättyi seuraavaan ilmoitukseen:

’– – Mikäli komission virkamiehet eivät viimeistään 15.5.2003 ole tehneet konkreettista esitystä siitä, miten asiakkaallemme suoritetaan maksu suoritetuista palveluista, yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa tullaan nostamaan EY 235 ja EY 288 artiklan (aiemmin EY:n perustamissopimuksen 178 ja 215 artikla) mukainen vahingonkorvauskanne.’

42. Komissio lähetti 15.5.2003 kantajan asianajajille faksin, jossa se ehdotti näille tapaamista, jossa keskusteltaisiin mahdollisesta sovintoratkaisusta, jonka perusteella komissio maksaisi kantajalle 249 314,35 euroa sellaisten töiden perusteella, jotka suoritettiin Helmicon petoksen paljastumisen jälkeen, jos kantaja kykenisi esittämään näyttöä sellaisesta sopimuksesta, jonka mukaan se saisi maksun suoraan komissiolta, jos se saattaisi Venäjää ja Moldovaa koskevat hankkeet päätökseen.

43. Kantajan asianajajat vastasivat 23.6.2003 päivätyllä kirjatulla kirjeellä komission virkamiehille, että he kieltäytyivät jatkamasta neuvotteluja komission ehdottamalta pohjalta, ja esittivät kantajan vaatimuksiin liittyvät yksityiskohdat ja sellaiset ehdot ja edellytykset, joiden täyttyessä tämä olisi valmis osallistumaan kokoukseen.

44. Mainittua kirjattua kirjettä seurasi 3.7.2003 päivätty faksi, jossa kantajan asianajajat pyysivät komissiolta vastausta mahdollisuuteen järjestää ennen 15.7.2003 kokous ehdotetuin edellytyksin ja ilmoittivat, että ellei tällaista kokousta järjestettäisi, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa tultaisiin nostamaan kanne.

45. Komission virkamiehet vastasivat 22.7.2003 päivätyllä kirjeellä, etteivät he voineet hyväksyä kantajan esittämää maksuvaatimusta.”

III Oikeudenkäyntimenettely ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

4. Masdar nosti 30.9.2003 toimittamallaan kannekirjelmällä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa vahingonkorvauskanteen perustaen korvausvaatimuksensa perusteettoman edun kieltoa koskevaan periaatteeseen (de in rem verso), asiainhuoltoa koskevaan periaatteeseen (negotiorum gestio), luottamuksensuojaa koskevan periaatteen loukkaamiseen ja siihen, että komission toiminta oli tuottamuksellista tai huolimatonta, mikä aiheutti sille vahinkoa.

5. Kun asianosaiset eivät päässeet sovintoratkaisuun, valituksenalaisella tuomiolla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi kanteen ja määräsi Masdarin maksamaan oikeudenkäyntikulut seuraavassa tiivistetysti esitetyillä perusteilla.

6. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin mainitsi ensin ne edellytykset, joilla yhteisö voi vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan joutua EY 288 artiklan toisen kohdan mukaiseen sopimussuhteen ulkopuoliseen vastuuseen sekä yhteisön toimielinten lainvastaisen toiminnan että niiden sellaisen toiminnan, jota ei ole todettu lainvastaiseksi, perusteella.

7. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi tämän jälkeen, että Masdarin vahingonkorvausvaatimus perustuu, siltä osin kuin se koskee perusteetonta etua ja asiainhuoltoa, sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskeviin sääntöihin, jotka eivät edellytä yhteisön toimielinten lainvastaista toimintaa, ja siltä osin kuin se koskee luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista ja komission tuottamuksellista toimintaa tai huolimattomuutta, yhteisön sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta lainvastaisesta toiminnasta koskevaan säännöstöön.

8. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutki tämän jälkeen vaatimukset, jotka perustuvat perusteetonta etua (de in rem verso) ja asiainhuoltoa (negotiorum gestio) koskeviin kanneperusteisiin.

9. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin myönsi, että vahingonkorvausvaatimus voi periaatteessa perustua näihin periaatteisiin, minkä jälkeen se määritti, täyttyivätkö perusteetonta etua ja asiainhuoltoa koskeville kanneperusteille asetetut edellytykset käsiteltävänä olevassa asiassa.

10. Se totesi tältä osin, että oli selvää, että tämän oikeusriidan tosiasiallisessa ja oikeudellisessa asiayhteydessä perusteetonta etua ja asiainhuoltoa koskevat kanneperusteet eivät voineet menestyä.

11. Ennen päätymistä tähän lopputulokseen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksille yhteisten yleisten periaatteiden mukaan kyseisiä kanneperusteita ei voida pitää perusteltuina, jos etua saaneen tai sen henkilön, jonka asioista on huolehdittu, saama etu perustuu sopimukseen tai lakisääteiseen velvollisuuteen, ja että tällaisiin kanneperusteisiin voidaan lähtökohtaisesti turvautua ainoastaan toissijaisesti, toisin sanoen niissä tapauksissa, joissa vahinkoa kärsineellä ei ole muuta kannemahdollisuutta käytettävissään sen saamiseksi, mihin hän on oikeutettu.

12. Tässä yhteydessä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korosti asiassa tehtyjä sopimusjärjestelyjä eli sitä, että yhtäältä komission ja Helmicon välillä ja toisaalta Helmicon ja Masdarin välillä on sopimussuhde. Se totesi erityisesti, että Helmicon tehtävänä on kiistattomasti maksaa korvaus

kantajan suorittamista töistä ja ottaa vastuu kyseisen korvauksen mahdollisesta maksamatta jäämisestä ja ettei Helmicon mahdollisella maksukyvyttömyydellä voida perustella sitä, että kyseinen vastuu siirtyisi komissiolle.

13. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, ettei sitä, että komissio on mahdollisesti saanut etua tai kantaja mahdollisesti menettänyt edun, voida pitää perusteettomana, koska se perustuu toteutettuun sopimusjärjestelyyn.

14. Samoin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että asiainhuoltoa koskevaa siviilioikeudellista kanneperustetta säätelevät edellytykset eivät selvästikään täyttyneet tässä asiassa. Tältä osin se katsoi, että koska Masdar otti yhteyttä komission virkamiehiin ennen hankkeiden toteuttamisen jatkamista, sitä, että Masdar on täyttänyt sopimusvelvoitteitaan Helmicoon nähden, ei voida pätevästi pitää vapaaehtoisena puuttumisena kolmannen osapuolen asioihin, ja totesi myös, että Masdarin perustelut ovat ristiriidassa asianhuoltoa koskevien periaatteiden kanssa niiltä osin kuin kysymys on siitä, oliko se taho, jonka asioista huolehdittiin, tietoinen asioista huolehtivan tahon toiminnasta.

15. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lisäsi, ettei ole näytetty toteen, että Masdarille olisi aiheutunut sellaista epätavallista ja erityistä vahinkoa, joka ylittäisi sen toiminnalle ominaiset taloudelliset ja kaupalliset riskit, ja totesi, että vahingonkorvausvaatimukset, jotka perustuvat perusteettomaan etuun ja asiainhuoltoon, on hylättävä perusteettomina.

16. Seuraavaksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi kanneperusteen, jonka mukaan luottamuksensuojan periaatetta on loukattu, sillä perusteella, etteivät käytettävissä olevat tiedot sen nähdäkseen osoita, että komissio olisi antanut täsmällisiä vakuutteluja, joiden perusteella kantajalle olisi voinut syntyä sellaisia perusteltuja odotuksia, joiden perusteella se voisi vedota luottamuksensuojan periaatteeseen.

17. Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi perusteettomina Masdarin väitteet, joiden mukaan komissio on toiminut tuottamuksellisesti tai huolimattomasti, todeten, ettei näiden väitteiden tueksi ole esitetty riittävästi näyttöä väitetyn huolellisuusvelvoitteen osalta eikä ole osoitettu, että väitetyn huolellisuusvelvollisuuden laiminlyönnin ja sen vahingon välillä, johon kantaja on vedonnut, olisi syy-yhteys.

18. Lopuksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi myös Masdarin pyynnön kuulla todistajaa – nimittäin Masdarin johtajaa W:tä – 2.10.1998 pidetyn kokouksen sisällön osalta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi tältä osin, että vaikka tällaisella todistuksella osoitettaisiin,

kuten Masdar esitti, että komission ja Masdarin välillä vallitsi yhteinen tahto, jonka mukaisesti Masdar saattaisi kyseiset hankkeet päätökseen, tämä ei riittänyt sellaisten täsmällisten, ehdottomien ja yhtäpitävien tietojen olemassaolon toteamiseksi, jotka osoittaisivat, että komissio sitoutui kyseisestä päivämäärästä alkaen suorittamaan maksut suoraan kantajalle.

IV Yhteisöjen tuomioistuimessa esitetyt vaatimukset

19. Masdar vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

– kumoaa valituksenalaisen tuomion

– velvoittaa komission maksamaan valittajalle 448 947,78 euron määrän, jonka maksamista valittaja vaati ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, tai toissijaisesti 249 314,35 euron määrän tai muun määrän, jonka yhteisöjen tuomioistuin katsoo asianmukaiseksi, korkoineen

– velvoittaa komission korvaamaan tästä oikeudenkäyntimenettelystä aiheutuneet kulut ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käydystä oikeudenkäyntimenettelystä aiheutuneet kulut.

20. Komissio vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

– hylkää valituksen

– toissijaisesti, mikäli yhteisöjen tuomioistuin kumoaa valituksenalaisen tuomion kokonaan tai osittain, hylkää valittajan korvausvaatimuksen

– velvoittaa valittajan korvaamaan tästä oikeudenkäyntimenettelystä aiheutuneet kulut ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käydystä oikeudenkäyntimenettelystä aiheutuneet kulut

– toissijaisesti, mikäli yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee asian valittajan hyväksi, velvoittaa valittajan vastaamaan yhdestä kolmasosasta ensimmäisen oikeusasteen

tuomioistuimessa käydystä oikeudenkäyntimenettelystä aiheutuneista kuluista.

V Valitus

A *Alustavat huomiot*

21. Ennen kuin alan analysoida Masdarin esittämiä valitusperusteita, on paikallaan esittää muutamia alustavia huomioita.

22. Ensinnäkin käsiteltävänä olevan asian asiayhteyden osalta on huomattava, ettei asianosaisten kesken, kuten Masdar nimenomaisesti vahvisti tähän oikeudenkäyntimenettelyyn sisältyneessä istunnossa, ole kiistaa siitä, ettei Masdarin ja komission välillä ole välitöntä sopimussuhdetta ja että tällainen sopimussuhde yhteisön avustusohjelmia koskevien palvelujen suorittamisesta vallitsi ainoastaan yhtäältä Helmicon ja komission välillä sekä toisaalta Helmicon ja Masdarin välillä.

23. Kuten asianosaisten antamista tiedoista ilmenee, Helmicon, joka on velvollinen maksamaan Masdarille sen alihankkijana suorittamista palveluista, on kuitenkin katsottava olevan maksukyvytön ja sen johtajat ovat kateissa. Masdarin Englannin ja Walesin tuomioistuimissa, jotka on kyseessä olevissa alihankintasopimuksissa nimetty toimivaltaisiksi tuomioistuimiksi sopimusriitojen suhteen, vireille saattamaa asiaa niiden maksujen saamiseksi, jotka Helmicolla on velvollisuus maksaa, on lykätty toistaiseksi.

24. Tässä tilanteessa Masdar nosti kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa *komissiota vastaan* vaatien vahingonkorvauksena muun muassa suoritettujen palvelujen maksamista [3] korkoineen.

25. Kuten Masdar itsekin totesi tässä muutoksenhakumenettelyssä järjestetyssä istunnossa, tämä komissiota vastaan esitetty vaatimus perustuu lähinnä kahteen perusteeseen eli ensiksi siihen, että komissio oli antanut sille vakuutteluja suoritettujen palvelujen maksamisesta, ja toiseksi siihen, että vaikka tällaisia vakuutteluja ei olisi annettu, komissio on sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa maksamisesta perusteetonta etua (de in rem verso) ja asiainhuoltoa (negotiorum gestio) koskevien kanneperusteiden perusteella.

3 – Vaadittu maksu vastaa niiden palvelujen kokonaisarvoa, joiden osalta laskujen maksu on keskeytetty: ks. valituksenalaisen tuomion 71 ja 98 kohta.

26. Tältä osin on huomautettava, että kuten asianosaiset selvittivät istunnossa, käsiteltävänä olevassa asiassa ei ole kiistanalaista, toisin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin antoi ymmärtää valituksenalaisessa tuomiossa, että vahingonkorvausvaatimus voi periaatteessa perustua edellä mainittuihin periaatteisiin, jotka liittyvät sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskeviin sääntöihin, kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi valituksenalaisessa tuomiossa ja myös asianosaiset katsoivat. Näin ollen sitä, että periaatteet, joihin Masdar vetoaa, sisältyvät yhteisön oikeusjärjestykseen, ei sellaisenaan ole kiistetty tai riitautettu käsillä olevassa oikeudenkäyntimenettelyssä.

27. Käsiteltävänä oleva valitus tuo sen sijaan esiin kysymyksen, oliko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oikeassa todetessaan, että tämän oikeusriidan tosiasiallisessa asiayhteydessä näihin periaatteisiin perustuva Masdarin vaatimus ei voinut missään tapauksessa menestyä.

28. Tarkemmin ottaen Masdar on esittänyt seitsemän valitusperustetta.

29. Ensimmäisessä valitusperusteessaan Masdar väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se totesi, että Masdar ainoastaan täytti sopimusvelvoitteitaan Helmicoon nähden, minkä seurauksena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi vaatimukset, jotka perustuvat perusteettomaan etuun ja asiainhuoltoon. Toisessa valitusperusteessaan Masdar väittää, että riippumatta tästä kysymyksestä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se ei ottanut huomioon sitä, että komissiolla oli takaisinperintää koskevaa toimivaltaa, eikä sitä, miten komissio käytti tätä toimivaltaa. Kolmas valitusperuste kohdistuu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamuksiin, joiden mukaan Masdarin ei voida sanoa toimineen vapaaehtoisesti, komissio kykeni hoitamaan hankkeen itse ja on olemassa vaatimus, jonka mukaan asiainhuoltoa koskevan periaatteen puitteissa toimivan henkilön on välttämättä toimittava ilman, että se taho, jonka asioista huolehditaan, on toiminnasta tietoinen. Neljännessä valitusperusteessaan Masdar väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamukset, jotka liittyvät yhtäältä perusteetonta etua ja asiainhuoltoa koskeviin kanneperusteisiin ja toisaalta luottamuksensuojaa koskevaan kanneperusteeseen, ovat ristiriidassa keskenään. Viidennessä valitusperusteessaan Masdar väittää, että kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi vahingonkorvausvaatimuksen, joka perustuu huolimattomuuteen tai tuottamusvastuuseen, se katsoi virheellisesti, että Masdarin perustelut olivat riittämättömät. Lopuksi kuudennessa ja seitsemännessä valitusperusteessaan Masdar väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki virheen, kun se totesi, ettei komissio ollut antanut sille mitään vakuutteluja.

30. Koska ensimmäinen, toinen ja kolmas valitusperuste koskevat vaatimusta, joka perustuu perusteettomaan etuun ja asiainhuoltoon, ne tutkitaan yhdessä. Kuudes ja seitsemäs valitusperuste käsitellään myös yhdessä, koska niissä molemmissa riitautetaan ensimmäisen oikeusasteen tuomiois-

tuimen toteamus, jonka mukaan komissio ei antanut mitään vakuutteluja ja jonka vuoksi luottamuksensuojan periaatteen loukkaamiseen liittyvä vaatimus hylättiin. Nämä valitusperusteet on lisäksi käsiteltävä ennen neljättä valitusperustetta, jossa Masdar väittää, että nämä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamukset ovat ristiriidassa perusteettomaan etuun (de in rem verso) ja asiainhuoltoon (negotiorum gestio) liittyvien toteamusten kanssa.

B *Valitusperusteiden tarkastelu*

1. Ensimmäinen, toinen ja kolmas valitusperuste, jotka koskevat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamuksia perusteettomaan etuun (de in rem verso) ja asiainhuoltoon (negotiorum gestio) perustuvasta vaatimuksesta

a) Asianosaisten pääasialliset lausumat

31. Ensimmäisessä valitusperusteessaan Masdar väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se totesi valituksenalaisen tuomion 98, 99 ja 101 kohdassa, että Masdar ainoastaan täytti sopimusvelvoitteitaan Helmicoon nähden. Koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vaikutti valituksenalaisen tuomion 146–148 kohdassa hyväksyvän sen, ettei Masdar halunnut 2.10.1998 pidetyssä kokouksessa enää jatkaa Helmicon kanssa tekemiensä sopimusten täyttämistä, sen olisi pitänyt tutkia, oliko Masdar edelleen oikeudellisesti velvollinen jatkamaan alihankintasopimusten täyttämistä. Englannin lain mukaan Helmicon petos ja olennainen maksun suorittamatta jättäminen Masdarille muodosti riittävän vakavan sopimusrikkomuksen, joka oikeutti Masdarin katsomaan sopimukset puretuiksi ja vaatimaan maksamatta olevien määrien maksamista ja vahingonkorvausta Helmicon sopimusrikkomuksen vuoksi. Se, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ottanut huomioon Masdarin oikeutta purkaa alihankintasopimus, muodostaa Masdarin mukaan myös menettelyvirheen.

32. Toisessa valitusperusteessaan Masdar väittää, että riippumatta siitä, täyttikö se sopimusvelvoitteitaan Helmicoa kohtaan, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se määrittäessään sitä, oliko komissio saanut perusteetonta etua, ei ottanut huomioon sitä, ettei komissio ollut tavallisen sopimuspuolen asemassa, koska sillä oli varainhoitoasetuksen nojalla takaisinperintää koskevaa toimivaltaa, jonka nojalla se saattoi tehdä vaikutuksettomaksi aiemmin olemassa olleen sopimussuhteen. Masdar huomauttaa erityisesti, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin missään peruste-

luissa, jotka se esitti hylätessään perusteettomaan etuun ja asiainhuoltoon perustuvat vaatimukset, ottanut huomioon sitä, että komissio odotti huhtikuuhun 2000 saakka, ennen kuin se antoi takaisinperintää koskevan määräyksen Helmicoa vastaan sen jälkeen, kun Masdar oli saanut työn päätökseen.

33. Lopuksi kolmannessa valitusperusteessaan Masdar riitauttaa nimenomaisesti tiettyjä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiainhuollon osalta esittämiä toteamuksia. Masdarin mukaan valituksenalaisen tuomion 101–103 kohdassa esitetyt asiainhuoltoa koskevat perustelut ovat epäjohdonmukaisia ja ilmeisessä ristiriidassa tosiseikkojen kanssa.

34. Ensinnäkin Masdar väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi virheellisesti, ettei Masdarin voida katsoa toimineen vapaaehtoisesti. Tältä osin se toteaa, että sen velvoitteet Helmicoa kohtaan olivat päättymässä ja että pelkästään se, että Masdar otti yhteyttä komission virkamiehiin lokakuussa 1998, ei estä sitä, että sen myöhempi toiminta on tapahtunut vapaaehtoisesti, sillä 2.10.1998 pidetyssä kokouksessa ei laadittu mitään muodollista asiakirjaa.

35. Toiseksi Masdar riitauttaa toteamuksen, jonka mukaan komissio kykeni hoitamaan hankkeen itse. On yleisesti tunnettua, että komissio antaa tämänkaltaisia hankkeita ulkoisten hankkijoiden toteutettavaksi nimenomaan siksi, ettei sillä ole sisäisiä resursseja toteuttaa tällaisia hankkeita. Komissio ei myöskään ilmoittanut Masdarille aikovansa purkaa sopimuksen ja etsiä toisen hankkijan.

36. Kolmanneksi Masdar väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki virheen, kun se katsoi, ettei asiainhuoltoa koskevaa periaatetta voida soveltaa, kun se, jonka asioista huolehditaan, on tietoinen toiminnan välttämättömyydestä. Vaikka on totta, että tätä periaatetta koskevat tapaukset syntyvät, kun se, jonka asioista huolehditaan, ei ole tietoinen toiminnan välttämättömyydestä itselleen aiheutuvan vahingon välttämiseksi, ei ole olemassa loogista perustelua, miksi sen, jonka asioista huolehditaan, olisi oltava tietämätön toiminnan välttämättömyydestä.

37. Komissio väittää, että ensimmäinen valitusperuste on jätettävä tutkimatta ja se on joka tapauksessa ilmeisen perusteeton. Se huomauttaa, että Masdar ei ole milloinkaan väittänyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa purkaneensa sopimukset Helmicon kanssa ja että asiakirjojen perusteella on selvää, ettei se itse asiassa purkanut niitä. Englannin lain mukaan perustavanlaatuinen sopimusrikkomus voi oikeuttaa viattoman osapuolen purkamaan sopimuksen, mutta tämä rikkomus ei sellaisenaan aiheuta

sopimuksen purkautumista. Komission mukaan ei ole myöskään totta, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei olisi lausunut asiasta, sillä se totesi valituksenalaisen tuomion 103 kohdassa, että Masdar jatkoi Helmicon kanssa tekemiensä sopimusten täyttämistä.

38. Komission takaisinperintää koskevaan toimivaltaan liittyvien väitteiden osalta komissio toteaa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vastasi aineellisesti kaikkiin sen väitteen, että komissio sai perusteetonta etua, tueksi esitettyihin perusteluihin. Perusteetonta etua koskeva kanneperuste ei voinut menestyä siksi, että komissio sai etunsa Helmicon kanssa tekemän sopimuksen perusteella ja Masdarilla oli velvollisuus toimia Helmicon kanssa tekemänsä alihankintasopimuksen nojalla.

39. Lopuksi vastauksena kolmanteen valitusperusteeseen komissio huomauttaa erityisesti, että toteamus, jonka mukaan komissio kykeni hoitamaan itse omat asiansa, on tosiseikkoja koskeva kysymys, jota ei voida riitauttaa muutoksenhaun yhteydessä, ja että joka tapauksessa valituksenalaisen tuomion 97 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa esitetty toteamus, jonka mukaan Masdar täytti Helmicon kanssa tekemiään sopimuksia, on riittävä asiainhuoltoa koskevien väitteiden hylkäämiseksi.

b) Arviointi

40. Ensiksi on huomautettava, että yhteisön oikeusjärjestyksessä EY 225 artiklan mukaisen muutoksenhakumenettelyn tarkoituksena ei ole se, että yhteisöjen tuomioistuin tutkisi kokonaan uudelleen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa nostetun kanteen.

41. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisöjen tuomioistuin on valitusasioissa toimivaltainen arvioimaan ainoastaan sitä oikeudellista ratkaisua, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt sille esitetyistä perusteista. [4] Näin ollen yhteisöjen tuomioistuin on toimivaltainen tällaisessa menettelyssä yksinomaan tutkimaan, yksilöidäänkö valitukseen sisältyvissä väitteissä valituksenalaiseen tuomioon sisältyvä oikeudellinen virhe. [5] Lisäksi EY 225 artiklasta, yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 58 artiklan ensimmäisestä kohdasta ja yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 112 artiklan 1 kohdan c alakohdasta seuraa, että valituksessa on ilmoitettava täsmällisesti sekä se, miltä kaikilta osin tuomion kumoamista vaaditaan, että ne oikeudelliset perusteet ja perustelut, joihin erityisesti halutaan vedota tämän vaatimuksen tueksi. [6]

4 – Ks. vastaavasti asia C-348/06 P, komissio v. Girardot, tuomio 21.2.2008 (Kok. 2008, s. I-833, 49 kohta) ja asia C-136/92 P, komissio v. Brazzelli Lualdi ym., tuomio 1.6.1994 (Kok. 1994, s. I-1981, 59 kohta).

5 – Ks. vastaavasti edellä alaviitteessä 4 mainittu asia komissio v. Girardot, tuomion 49 kohta; asia C-352/98 P, Bergaderm ja Goupil v. komissio, tuomio 4.7.2000 (Kok. 2000, s. I-5291, 35 kohta) ja asia C-76/01 P, Eurocoton ym. v. neuvosto, tuomio 30.9.2003 (Kok. 2003, s. I-10091, 47 kohta).

6 – Ks. vastaavasti mm. asia C-7/95 P, John Deere v. komissio, tuomio 28.5.1998 (Kok. 1998, s. I-3111, 19 kohta) ja asia C-208/03 P, Le Pen v. parlamentti, tuomio 7.7.2005 (Kok. 2005, s. I-6051, 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

42. Näin ollen en käsittele jäljempänä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yleistä lähestymistapaa siltä osin kuin kyse on perusteettoman edun kieltoa ja asiainhuoltoa (negotiorum gestio) koskevista periaatteista, joihin on vedottu ensisijaisesti kolmessa ensimmäisessä valitusperusteessa, ja erityisesti niiden soveltamisesta sellaisen vahingonkorvausvaatimuksen yhteydessä, joka liittyy toimintaan, jota ei ole osoitettu lainvastaiseksi, [7] sillä tähän ei ole vedottu käsiteltävänä olevassa valituksessa. [8]

43. Ennen Masdarin esittämien konkreettisten valitusperusteiden tutkintaa katson kuitenkin asianmukaiseksi esittää muutamia yleisiä huomioita perusteettoman edun ja asiainhuollon käsitteistä asettaakseni ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen riitautetut toteamukset asiayhteyteensä.

44. Sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun osalta EY 288 artiklan toisessa kohdassa asetetaan yhteisölle velvoite korvata toimielintensä aiheuttama vahinko ”jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisten yleisten periaatteiden mukaisesti”.

45. Kuten Masdar itse myönsi valituksessaan, tämän määräyksen ei voida ymmärtää tarkoittavan sitä, että yhteisöjen tuomioistuinten soveltamien sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevien periaatteiden pitäisi – tai että ne edes voisivat – vastata täysin kaikkien jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen sisältämiä periaatteita tai että ne voitaisiin jotenkin johtaa näistä lainsäädännöistä ”mekaanisesti” yhteisinä nimittäjinä. [9] Tietyssä määrin tällaisen periaatteen konkreettisesta sisällöstä keskusteleminen on näin ollen, ennen kuin asiasta on vakiintunutta oikeuskäytäntöä, kuin aaveen muodosta keskustelemista, kuten on yleensä asianlaita, kun kyse on yleisistä oikeusperiaatteista oikeuslähteenä. Yhteisöjen tuomioistuimen on kuitenkin EY 288 artiklan yhteydessä tukeuduttava jäsenvaltioiden oikeusjärjestysten vastaavien käsitteiden peruspiirteisiin ja mukautettava niitä tarpeen mukaan, jotta ne täyttävät yhteisön oikeusjärjestyksen erityisvaatimukset.

46. On kuitenkin huomattava, että perusteetonta etua ja asiainhuoltoa koskevien kanneperusteiden osalta, joihin Masdar vetoaa käsiteltävänä olevassa asiassa, jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmiä vertailtaessa havaitaan suuria eroja näiden periaatteiden tunnustamisessa ja soveltamisessa.

7 – Yhteisön vahingonkorvausvastuuta tilanteessa, jossa toimielimet eivät ole toimineet lainvastaisesti, koskevan keskustelun osalta ks. julkisasiamies Poiares Maduron 20.2.2008 esittämä ratkaisuehdotus yhdistetyissä asioissa C-120/06 P ja C-121/06 P, FIAMM ja FIAMM Technologies v. neuvosto ym., vireillä yhteisöjen tuomioistuimessa, ratkaisuehdotuksen 53–83 kohta.

8 – Käsiteltävänä olevassa asiassa ei ole mielestäni kyse myöskään ordre public -tyyppisestä kysymyksestä, jonka yhteisöjen tuomioistuin voisi tai sen pitäisi käsitellä omasta aloitteestaan. Ks. tältä osin julkisasiamies Jacobsin 30.3.2000 esittämä ratkaisuehdotus asiassa C-210/98 P, Salzgitter v. komissio, tuomio 13.7.2000 (Kok. 2000, s. I-5843, ratkaisuehdotuksen 140–143 kohta) ja siinä omaksuttu tiukka lähestymistapa, jonka mukaan 1) on määritettävä, onko rikkomisen kohteena olleen oikeussäännön tarkoituksena täyttää yhteisön oikeusjärjestyksen perustavanlaatuinen tavoite ja onko sillä merkittävä asema kyseisen tavoitteen täyttämisessä; 2) on arvioitava, onko rikkomisen kohteena ollut oikeussääntö annettu kolmansien hyväksi tai yleiseksi hyödyksi eikä vain niiden henkilöiden hyväksi, joita asia välittömästi koskee; 3) oikeussäännön rikkomisen on oltava ilmeinen, toisin sanoen yhteisöjen tuomioistuimen ja kolmansien on voitava helposti havaita ja tunnistaa kyseinen rikkominen.

9 – Ks. vastaavasti edellä alaviitteessä 7 mainitut yhdistetyt asiat FIAMM ja FIAMM Technologies v. neuvosto ym., ratkaisuehdotuksen 55 kohta.

47. Yleisesti ottaen jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmien asennetta voidaan tältä osin pitää erittäin varovaisena, ja tämä pätee vielä enemmän asiainhuoltoa kuin perusteetonta etua koskevaan periaatteeseen. Vaikka erityisesti ensin mainittua periaatetta ei edes tunneta tietyissä oikeusjärjestyksissä, voidaan todeta, että niissä oikeusjärjestyksissä, joissa vahingonkorvausvastuu voi perustua näihin periaatteisiin, niihin voidaan yleensä tukeutua ainoastaan tiukoin edellytyksin ja toissijaisesti. Säännönmukaisesti nämä kanneperusteet tai periaatteet toimivat ”aukonpaikkaajina” ja viime vaiheen perusteina, joissa tukeudutaan yleisiin oikeudenmukaisuuden ja kohtuullisuuden vaatimuksiin, minkä vuoksi monissa maissa ne ovat tunnustaneet ja niitä ovat kehittäneet pääasiassa tuomioistuimet.

48. Vastaavasti näiden periaatteiden mukainen vahingonkorvausvastuu on säännönmukaisesti tiukasti toissijainen sopimusvastuuseen nähden. Vahingonkorvausperusteena olevien perusteettoman edun kieltoa ja asiainhuoltoa koskevien periaatteiden ala ilmoitetaan todellakin kyseessä olevissa jäsenvaltioissa yleensä tavoitteella noudattaa sitä periaatetta, että sopimuksella ei pääsääntöisesti voida myöntää oikeuksia tai asettaa velvoitteita muille henkilöille kuin sopimuksen osapuolille (privity of contract -periaate eli kaksiasianosaissuhteen periaate), ja yleisemmin ottaen oikeusvarmuutta.

49. Tämän vuoksi sopimussuhteen olemassaolo sulkisi lähtökohtaisesti pois tukeutumisen perusteettoman edun kieltoon, sillä suoritusta ei tällaisessa tilanteessa pidettäisi ”perusteettomana”, ja sopimussuhteen takia ei täyttyisi myöskään se edellytys, joka koskee vapaaehtoista tai intressitöntä huolehtimista toisen asioista ja joka yleisesti ottaen on asiainhuollon käsitteen pohjana.

50. Lisäksi tarkemmin ottaen käsiteltävänä olevassa asiassa kyseessä olevan (kolmikantaisen) sopimussuhteen osalta voidaan todeta, että suurimmassa osassa jäsenvaltioita – eri syistä, joihin sisältyvät syy-seuraus suhteeseen liittyvät syyt – Masdarin tilanteeseen verrattavissa olevassa tilanteessa oleva alihankkija ei voisi perusteettoman edun tai asiainhuollon perusteella saada välitöntä suoritusta osapuolelta, joka on sopimussuhteessa päähankkijaan, eli osapuolelta, joka on samankaltaisessa asemassa kuin komissio käsiteltävänä olevassa asiassa.

51. Tätä taustaa vasten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen lähestymistapa oli mielestäni pääosin jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen sisältämien perusteettoman edun tai asiainhuollon käsitteiden peruspiirteiden mukainen, kun se totesi valituksenalaisen tuomion 96–104 kohdassa esittämiensä yksi-

tyiskohtaisten perustelujen pohjalta, että näihin periaatteisiin perustuvan vaatimuksen hyväksymisen edellytykset eivät täyty käsiteltävänä olevan asian kaltaisessa asiassa.

52. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 97 ja 98 kohdassa esitetyn pääasiallisen perustelun mukaan tällaista asiaa on lähtökohtaisesti arvioitava kyseessä olevien sopimussuhteiden puitteissa ja näin ollen sopimusvastuun perusteella.

53. Tätä taustaa vasten erityisesti Masdarin ensimmäisen valitusperusteen osalta on todettava, ettei Masdar väitä, että sen Helmicon kanssa tekemiä alihankintasopimuksia olisi purettu tai että ne olisivat olleet pätemättömiä, kun se jatkoi suorituksiaan. Se väittää pikemminkin, että Helmicon sopimusrikkomus huomioon ottaen sillä oli oikeus purkaa sopimus ja että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt tutkia, oliko sillä vielä oikeudellinen velvollisuus jatkaa palvelujen suorittamista.

54. Vaikka voi olla totta, että Helmicon sopimusvelvoitteiden noudattamatta jättämisen vuoksi Masdarilla oli oikeus lopettaa kyseisten palvelujen suorittaminen ja purkaa sopimus, tällä ei kuitenkaan ole keskeistä merkitystä tässä asiassa. Päinvastoin olennaista on se, että Masdarin ja Helmicon suhde määritettiin yhä niiden välisissä alihankintasopimuksissa, sillä sopimusrikkomus, joka tässä asiassa muodostuu siitä, ettei Helmico ole suorittanut maksuja, ei sellaisenaan pura sopimusta, vaan johtaa, kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oikeutetusti totesi valituksenalaisen tuomion 98 kohdassa, siihen, että sopimusrikkomukseen syyllistynyt osapuoli joutuu sopimusvastuuseen.

55. Koska perusteettoman edun kieltoon ja asiainhuoltoon perustuva vastuu on, kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oikeutetusti totesi valituksenalaisen tuomion 97–100 kohdassa, tällaiseen sopimusvastuuseen nähden toissijainen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin saattoi tekemättä oikeudellista virhettä hylätä Masdarin näihin periaatteisiin perustuvan vaatimuksen riippumatta siitä, onko Masdarilla mahdollisesti oikeus purkaa sopimukset. Näissä olosuhteissa ei voida myöskään väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki menettelyvirheen, kun se ei ottanut huomioon Masdarin oikeutta purkaa sopimukset.

56. Tästä seuraa, että ensimmäinen kanneperuste on perusteeton.

57. Seuraavaksi sen väitteen osalta, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi tutkiessaan perusteettomaan etuun ja asiainhuoltoon perustuvia vaatimuksia pitänyt ottaa huomioon se, että komissiolla oli varainhoitoasetuksen nojalla takaisinperintää koskevaa toimivaltaa, en

myöskään ymmärrä, mitä merkitystä tällä tekijällä olisi näitä vaatimuksia arvioitaessa.

58. Kuten valituksenalaisen tuomion 99 ja 100 kohdasta ilmenee, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, ettei näitä periaatteita voida soveltaa, lähinnä sillä perusteella, että suoritettujen palvelujen sopimusluonteen vuoksi – koska komission etu perustui sen sopimukseen Helmicon kanssa ja koska Masdar toimi Helmicon kanssa tekemänsä alihankintasopimuksen mukaisesti – sitä, että komissio on mahdollisesti saanut etua, ei voida pitää perusteettomana eikä asiainhoitoon perustuvaan poikkeukselliseen korvausvelvollisuuteen voitu vedota.

59. Toisin kuin Masdar katsoo, kun otetaan huomioon kaksiasianosaissuhde, ei voida myöskään väittää, kuten komissio on oikeutetusti huomauttanut, että Helmicolle osoitetut takaisinperintämääräykset poistaisivat alihankkija Masdarin ja hankkija Helmicon väliseltä sopimussuhteelta kaiken sisällön.

60. Toinen valitusperuste on näin ollen perusteeton.

61. Lopuksi tietyistä oikeudellisista virheistä, joita ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin väitteen mukaan teki siltä osin, kuinka se sovelsi asiainhuollon käsitettä valituksenalaisen tuomion 101–103 kohdassa, olisi pidettävä mielessä, että jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksille yhteisten yleisten periaatteiden mukaan, kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi aivan oikein valituksenalaisen tuomion 100 kohdassa, tämä periaate voi olla vahingonkorvausvastuun perusteena ainoastaan hyvin poikkeuksellisesti. [10]

62. Tätä taustaa vasten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli mielestäni oikeassa, kun se totesi valituksenalaisen tuomion 101 kohdassa, ettei sitä, että kantaja on täyttänyt sopimusvelvoitteitaan Helmicoon nähden, voida pätevästi pitää vapaaehtoisena puuttumisena toisen osapuolen asioihin. Erityisesti se, että Masdarilla on mahdollisesti oikeus purkaa sopimuksensa Helmicon kanssa, ei varmasti ole riittävää, jotta sitä, että Masdar suoritti palveluita, voitaisiin päinvastoin pitää vapaaehtoisena.

63. Toiseksi käsiteltävänä olevassa asiassa kyseessä olevien hankkeiden kaltaisten hankkeiden hallinnoinnin yhteydessä asiainhuollon osalta merkitystä ei ole sillä, olisiko komissio kyennyt toteuttamaan hankkeet itse, sillä normaaleissakin olosuhteissa tämänkaltaisia hankkeita toteuttavat usein, kuten käsiteltävänä olevassa asiassa, komission sopimuskumppanit eikä komissio itse. Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin saattoi oikeutetusti viitata komission 5.10.1998 päivätyssä kirjeessä esittämään toteamukseen, jonka mukaan se ”turvautuisi

10 – Ks. edellä 46–50 kohta.

– – muihin keinoihin taatakseen hankkeen saattamisen päätökseen”, osoittaakseen, että Masdar oli väärässä väittäessään, ettei komissio kyennyt hallinnoimaan kyseessä olevia hankkeita.

64. Lopuksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 101 kohdassa esittämä toteamus, jonka mukaan ”asioista huolehtivan tahon toiminta tapahtuu pääsääntöisesti – – sen tahon tietämättä, jonka asioista huolehditaan, tai ainakin siten, ettei viimeksi mainittu ole tietoinen välittömän toiminnan välttämättömyydestä”, on mielestäni asiainhuollon käsitteen mukainen ja täyttää sen soveltamiselle asetetut tiukat edellytykset.

65. Erityisesti tätä toteamusta, joka on ainoastaan yksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 101 kohdassa sen päätelmänsä tueksi esittämistä perusteluista, että asiainhuoltoa koskevaa siviilioikeudellista kanneperustetta säänteleväät edellytykset eivät täyttyneet, ei voida kyseenalaistaa väittämällä, että tietyissä erityistapauksissa tätä periaatetta sovelletaan riippumatta siitä, onko se taho, jonka asioista huolehditaan, asianhuollosta tietoinen, kuten on Masdarin esittämässä esimerkissä, joka koskee vakavasti sairasta mutta tajuissaan olevaa henkilöä, jonka joku ulkopuolinen ajaa sairaalaan, ja jota ei selvästikään voida verrata käsiteltävänä olevaan asiaan.

66. Kolmannen valitusperusteen yhteydessä esitetyt väitteet ovat näin ollen perusteettomia.

67. Edellä esitetyn perusteella kolme ensimmäistä valitusperustetta, jotka on esitetty perusteetonta etua ja asiainhuoltoa koskevia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamuksia vastaan, on hylättävä.

2. Viides valitusperuste, jonka mukaan hylätessään vahingonkorvausvaatimuksen, joka perustuu huolimattomuuteen tai tuottamukseen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi virheellisesti, että Masdarin perustelut olivat riittämättömät

a) Asianosaisten pääasialliset lausumat

68. Viidennessä valitusperusteessaan Masdar väittää, että hylätessään vahingonkorvausvaatimuksen, joka perustuu huolimattomuuteen tai tuottamukseen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi virheellisesti, että Masdarin perustelut olivat riittämättömät, kun otetaan huomioon se, että asia puhuu puolestaan sellaisissa yksittäistapauksen olosuhteissa, joissa komissio käyttää varainhoitoasetuksen mukaista takaisinperintää koskevaa toimivaltaa.

69. Masdar väittää, että vaikka komissio tiesi lokakuusta 1998 lähtien Helmicon toiminnan säännöstenvastaisuudesta, se ensin salli valittajan toteuttaa työt tai jopa kannusti siihen ja sen jälkeen käytti takaisinperintää koskevaa toimivaltaansa riistäen Helmicolta näin kaikki sopimuksista saadut varat. Komissio oli tietoinen siitä, että tämä lamauttaisi mekanismin, jolla maksut suoritettiin Masdarille ja joka oli luotu komission tieten ja sen hiljaisella suostumuksella. Näissä olosuhteissa ainoa mahdollinen päätelmä on, että komissio, jota sitoi huolellisuusvelvoite, toimi huolimattomasti tai piittaamattomasti, mistä aiheutui vahingollisia seurauksia Masdarille.

70. Masdar väittää lopuksi, että puhtaan taloudellisen vahingon korvausvastuun rajoja, kun niitä verrataan Englannin oikeuden sisältämiin puhtaan taloudellisen vahingon korvausvastuun edellytyksiin, olisi yhteisön oikeuden yhteydessä laajennettava, kun otetaan huomioon komission takaisinperintää koskeva erityistoimivalta, silloin kun on ilmeistä, että takaisinperintämääräyksen seurauksena viattomille alihankkijoille ei suoriteta maksua. Toissijaisesti näitä rajoja on laajennettava käsiteltävänä olevan asian erityisolosuhteissa.

71. Komission mielestä Masdarin esittämiä väitteitä ei voida ottaa tutkittavaksi, koska niillä pyritään riitauttamaan tosiseikkoja koskevia toteamuksia, ja ne ovat merkityksettömiä, koska ne itse asiassa koskevat kysymystä, jota ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei tutkinut. Komissio väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli oikeassa, kun se totesi, ettei Masdar ollut perustellut väitettään, ja hylkäsi tuottamukseen perustuneen vaatimuksen.

b) Arviointi

72. Aluksi on huomautettava, että Masdarin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esittämät tuottamukseen tai huolimattomuuteen perustuvat vaatimukset liittyivät komission menettelyyn siltä osin kuin se keskeytti maksujen suorittamisen Helmicolle, kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi nimenomaisesti valituksenalaisen tuomion 140 kohdassa, mitä Masdar ei ole kiistänyt käsiteltävänä olevassa asiassa. Näin ollen valituksenalaisen tuomion 140 ja 141 kohdassa, joihin viidennessä valitusperusteessa viitataan, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutki ainoastaan, toimiko komissio huolimattomasti tai tuottamuksellisesti, kun se keskeytti maksujen suorittamisen Helmicolle.

73. Tästä seuraa, että siltä osin kuin Masdar viittaa takaisinperintämääräysten antamiseen, joka tehtiin komission päätöksellä, joka on erotettava aiemmasta maksujen keskeyttämisestä vuonna 1999, ja väittää, että komissio näin ollen aiheutti viime kädessä sen, ettei

Helmico suorittanut Masdarille maksuja, ja vetoaa useisiin muihin asian tosiseikkoihin, jotka eivät välittömästi liity maksujen keskeyttämiseen tai jotka ovat tapahtuneet tämän jälkeen, Masdarin väitteillä, kuten komissio aivan oikein huomautti, ei ole merkitystä eikä niillä voi olla vaikutuksia.

74. Viidennen valitusperusteen tämä osa on näin ollen hylättävä.

75. Seuraavaksi sen väitteen osalta, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki virheen, kun se katsoi valituksenalaisen tuomion 141 kohdassa, että Masdarin vaatimuksensa tueksi esittämät perustelut tai huolellisuusvelvoitteen lähdettä tai laajuutta koskevat perustelut olivat riittämättömiä, on ensiksi huomautettava, että perustelujen riittämättömyys tältä osin oli, kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kyseisessä kohdassa esittämästä päättelystä ilmenee, ainoastaan yksi niistä perusteista, joiden nojalla tuottamukseen tai huolimattomuuteen perustuva kanneperuste hylättiin perusteettomana. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi myös, ettei ole osoitettu, että väitetyn huolellisuusvelvollisuuden laiminlyönnin ja sen vahingon välillä, johon kantaja on vedonnut, olisi syy-yhteys. Tästä seuraa, että vaikka senkaltainen huolellisuusvelvoite kuin se, johon Masdar vetoaa, olisi olemassa, tämä ei voisi sellaisenaan vaikuttaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätökseen hylätä tämä kanneperuste.

76. Toiseksi, vaikka voidaan varmasti sanoa, että komissiota sitovat sen suorittaessa tehtäviään yleinen huolellisuusvelvoite ja hyvän hallinnon periaate [11] sekä olosuhteista riippuen useat muut velvoitteet, ei ole lainkaan selvää, että olemassa olisi erityinen velvoite, joka liittyy kolmannen osapuolen intresseihin käsiteltävänä olevassa asiassa kyseessä olevan sopimussuhteen kaltaisessa sopimussuhteessa ja joka estäisi komissiota keskeyttämästä maksujen suorittamista tämän asian olosuhteiden kaltaisissa olosuhteissa. Asia ei tämän vuoksi puhu puolestaan, kuten Masdar väitti, mainituissa erityisolosuhteissa, eikä ensi näkemältä voida väittää, että komissio toimi huolimattomasti tai piittaamattomasti Masdarille aiheutuneisiin haitallisiin seurauksiin nähden.

77. Tämän vuoksi katson, että niiden väitteiden osalta, joita Masdar esitti tuottamusta tai huolimattomuutta koskevan kanneperusteen tueksi, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin saattoi oikeutetusti todeta, ettei Masdar ollut perustellut vaatimustaan riittävästi.

11 – Ks. tältä osin esim. asia C-501/00, Espanja v. komissio, tuomio 15.7.2004 (Kok. 2004, s. I-6717, 52 kohta).

78. Tästä seuraa, että viides valitusperuste on hylättävä kokonaisuudessaan.

3. Kuudes ja seitsemäs valitusperuste, jotka koskevat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamuksia, joiden mukaan komissio ei antanut vakuutteluja

a) Asianosaisten pääasialliset lausumat

79. Kuudennessa ja seitsemännessä valitusperusteessaan Masdar riitauttaa valituksenalaisen tuomion päättelyn, joka johti Masdarin sen väitteen hylkäämiseen, jonka mukaan komissio oli antanut vakuutteluja, jotka saivat aikaan oikeutettuja odotuksia.

80. Näiden valitusperusteiden tueksi Masdar väittää ensiksi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki virheen, kun se katsoi, ettei sille ole esitetty näyttöä siitä, että vakuutteluja, joihin Masar vetoaa, olisi annettu 2.10.1998 pidetyssä kokouksessa. Kun otetaan huomioon valituksenalaisen tuomion 143 ja 149 kohdassa esitetyt syyt sille, ettei näiden vaatimusten osalta kuulla todistajia, Masdarin mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella ei ollut oikeutta esittää tällaisia toteamuksia.

81. Masdar väittää toiseksi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki virheen, kun se katsoi, että oli erittäin epätodennäköistä, että vakuutteluja, joihin vedotaan, olisi esitetty. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustelut tälle arviolle olivat virheelliset ja epätäydelliset, koska se ei ottanut huomioon asian erityistä asiayhteyttä, joka sisälsi Masdarin oikeuden purkaa alihankintasopimukset ja komission oikeuden keskeyttää pääsopimuksen täytäntöönpano ja antaa takaisinperintämääräyksiä. Masdarin mukaan ei ole myöskään mahdollista, että sekä komission että Masdarin yhteinen tahto, jonka mukaan hanke viedään loppuun ja Masdar saa korvauksen työstään, kuten valituksenalaisen tuomion 148 kohdassa todetaan, olisi syntynyt muuten kuin esittämällä vastavuoroisia vakuutteluja, tapahtuipa se missä muodossa tahansa.

82. Kolmanneksi Masdar väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se katsoi valituksenalaisen tuomion 128 kohdassa, että se, ettei 2.10.1998 pidetystä kokouksesta laadittu pöytäkirjaa, osoittaa, että kokous oli epävirallinen, ja näin ollen virheellisesti sulki pois sen mahdollisuuden, että komissio oli esittänyt vakuutteluja, joihin Masdar vetoaa.

83. Masdar huomauttaa lopuksi, että tätä taustaa vasten ei ole epäilystä siitä, että komissio antoi vakuutteluja.

84. Komissio puolestaan väittää, että kyseisissä valitusperusteissa Masdar tosiasiallisesti pyrkii ottamaan uudelleen käsiteltäviksi tosiseikkoja koskevia kysymyksiä ja että tämän vuoksi nämä valitusperusteet on jätettävä tutkimatta. Joka tapauksessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutki tarkasti kysymystä siitä, oliko täsmällisiä vakuutteluja annettu vai ei, ja sen tältä osin esittämät toteamukset olivat komission mukaan oikeat.

b) Arviointi

85. Kuudennen ja seitsemännen valitusperusteen tueksi esitetyillä väitteillä Masdar pyrkii lähinnä riitauttamaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 119–130 kohdassa esittämän arvion siitä, annettiinko 2.10.1998 pidetyssä kokouksessa vakuutteluja, joihin Masdar vetoaa, ja toteaa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt asian olosuhteissa todeta, että komissio todellakin esitti tällaisia vakuutteluja.

86. Masdar kyseenalaistaa siis selvästi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioinnin, joka koskee vakuuttelujen esittämiseen liittyvää näyttöä.

87. Tämän vuoksi on muistutettava, että muutoksenhaun yhteydessä yhteisöjen tuomioistuimella ei ole toimivaltaa määrittää asian tosiseikastoa eikä lähtökohtaisesti myöskään tarkastaa sitä selvitystä, johon ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on asian tosiseikastoa määrittäessään tukeutunut. Silloin, kun tämä selvitys on saatu asianmukaisesti ja todistustaakkaa sekä asian selvittämistä koskevia yleisiä oikeusperiaatteita ja menettelysääntöjä on noudatettu, ainoastaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tehtävänä on arvioida sille esitetyn selvityksen näyttöarvoa. [12]

12 – Ks. asia C-260/05 P, Sniace v. komissio, tuomio 22.11.2007 (Kok. 2007, s. I-10005, 35 kohta); edellä alaviitteessä 6 mainittu asia John Deere v. komissio, tuomion 22 kohta ja yhdistetyt asiat C-403/04 P ja C-405/04 P, Sumitomo Metal Industries ja Nippon Steel v. komissio, tuomio 25.1.2007 (Kok. 2007, s. I-729, 38 kohta).

88. Lukuun ottamatta sitä tapausta, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle toimitettu selvitysaineisto on otettu huomioon vääristyneellä tavalla, tämä arviointi ei näin ollen ole sellainen oikeuskysymys, että se kuuluisi yhteisöjen tuomioistuimen harjoittaman valvonnan piiriin. [13]

89. Koska Masdar ei ole väittänyt, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle toimitetut tosiseikat ja todistusaineisto olisi otettu huomioon vääristyneellä tavalla, eikä ainakaan esittänyt sitä koskevia perusteluja, kuudes ja seitsemäs valitusperuste on jätettävä tutkimatta, koska ne koskevat sitä, kuinka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on arvioinut todistusaineistoa.

90. Lisäksi erityisesti sen osalta, että Masdar viittaa siihen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kieltäytyi valituksenalaisen tuomion 143–149 kohdassa kuulemasta todistajaa 2.10.1998 pidetyn kokouksen osalta, on ensiksi todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yksinomaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiana arvioida, onko sen ratkaistavana olevissa asioissa käytettävissä olevia tietoja tarpeen täydentää. [14] Erityisesti yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että vaikka kannekirjelmässä tehdyssä pyynnössä todistajan kuulemiseksi on ilmoitettu täsmällisesti, mistä seikoista ja minkä vuoksi todistajaa tai todistajia on tarpeen kuulla, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiana on arvioida, onko pyyntö hyväksyttävä, kun huomioon otetaan riidan kohde ja tarve kuulla nimettyjä todistajia. [15]

91. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki juuri näin tuomion merkityksellisissä kohdissa, kun se totesi tuomion 148 kohdassa, että todistajanlausunnon aiottu sisältö ei missään tapauksessa riittäisi osoittamaan merkityksellistä seikkaa eli sitä, antoiko komissio vakuutteluja maksujen suorittamisesta Masdarille.

92. Toiseksi siltä osin kuin Masdar vaikuttaa tässä yhteydessä väittävän, että valituksenalaisessa tuomiossa on ristiriita niiden perustelujen, joilla todistajanlausunnon kuuleminen hylätään, ja sen toteamuksen välillä, että vakuutteluja, joihin Masdar vetosi, ei ollut annettu, tämä väite on perusteeton, sillä – kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin perustellusti totesi valituksenalaisen tuomion 148 kohdassa – asianosaisten välinen yhteinen tahto, jonka mukaisesti Masdar saattaa hankkeen päätökseen ja saa korvauksen työstään, ei selvästikään merkitse sitä, että komissio olisi antanut täsmällisiä

13 – Asia C-53/92 P, Hilti v. komissio, tuomio 2.3.1994 (Kok. 1994, s. I-667, 42 kohta) ja yhdistetyt asiat C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, Aalborg Portland ym. v. komissio, tuomio 7.1.2004 (Kok. 2004, s. I-123, 49 kohta).

14 – Ks. mm. asia C-315/99 P, Ismeri Europa v. tilintarkastustuomioistuin, tuomio 10.7.2001 (Kok. 2001, s. I-5281, 19 kohta); asia C-136/02 P, Mag Instrument v. SMHV, tuomio 7.10.2004 (Kok. 2004, s. I-9165, 76 kohta) ja yhdistetyt asiat C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ja C-213/02 P, Dansk Rørindustri ym. v. komissio, tuomio 28.6.2005 (Kok. 2005, s. I-5425, 67 kohta).

15 – Ks. mm. edellä alaviitteessä 12 mainittu asia Sniace v. komissio, tuomion 78 kohta ja edellä alaviitteessä 14 mainitut yhdistetyt asiat Dansk Rørindustri ym. v. komissio, tuomion 68 kohta.

vakuutteluja siitä, että se suorittaisi maksut suoraan Masdarille.

93. Tästä seuraa, että kuudes ja seitsemäs valitusperuste on hylättävä.

4. Neljäs valitusperuste, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamukset, jotka liittyvät yhtäältä perusteetonta etua ja asiainhuoltoa koskeviin kanneperusteisiin ja toisaalta luottamuksensuojaa koskevaan kanneperusteeseen, ovat ristiriidassa keskenään

a) Asianosaisten pääasialliset lausumat

94. Masdar valittaa, että tutkiessaan luottamuksensuojan periaatteen soveltamista ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että tämän periaatteen soveltamisen tiukat edellytykset eivät täyttyneet, vaikka taustalla oleva ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen näkemys oli se, että komissio rohkaisi Masdaria jatkamaan palvelujen tarjoamista (valituksenalaisen tuomion 101 kohta) ja että Masdarilla ja komissiolla oli yhteinen tahto, jonka mukaisesti Masdar saattaa hankkeet päätökseen ja saa korvauksen työstään (valituksenalaisen tuomion 148 kohta).

95. Masdar väittää samankaltaisin perusteluin kuin ne, joita se esitti aiempien valitusperusteidensa yhteydessä, että 2.10.1998 pidetyssä kokouksessa ja/tai sitä seuranneessa yhteydenpidossa komission kanssa on saattanut tapahtua jotain, joka rohkaisi Masdaria jatkamaan Helmicon kanssa tekemänsä alihankintasopimuksen edellyttämien palvelujen suorittamista. Vaikka tämä ”jokin” ei ehkä täytä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käyttämiä luottamuksensuojaan perustuvan vaatimuksen hyväksymisen tiukkoja edellytyksiä, se oli varmasti riittävän tehokasta saamaan Masdarin jatkamaan palvelujen suorittamista, mikä osoittaa Masdarin mukaan, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi virheellisesti, ettei saatavilla oleva näyttö osoita komission antaneen täsmällisiä vakuutteluja, joihin Masdar voisi perustaa vaatimuksensa.

96. Masdar väittää toissijaisesti, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käyttämät edellytykset ovat liian tiukat ja johtavat kohtuuttomaan tulokseen käsiteltävänä olevan asian kaltaisessa asiassa. Tämän vuoksi olisi todettava, että täsmälliset vakuuttelut voivat olla implisiittisiä käsiteltävänä olevan asian olosuhteiden kaltaisissa olosuhteissa.

97. Lopuksi Masdar riitauttaa valituksenalaisen tuomion 103 kohdassa esitetyn toteamuksen, jonka mukaan jatkamalla hankkeen toteuttamista se oli ottanut sellaisen kaupallisen riskin, jota voidaan pitää tavallisena. Sen mukaan yksikään järkevä liiketoimintaa harjoittava henkilö ei olisi jatkanut työtä kyseessä olevissa olosuhteissa, ellei komission toiminta olisi saanut tässä henkilössä syntymään oikeutettuja odotuksia siitä, että sille maksettaisiin suoritetuista palveluista.

98. Komission mukaan tämän valitusperusteen yhteydessä esitettyjä väitteitä ei voida tutkia ja ne ovat joka tapauksessa ilmeisen perusteettomia.

b) Arviointi

99. Ensinnäkin väitetystä ristiriidasta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yhtäältä valituksenalaisen tuomion 101 kohdassa ja toisaalta sen 148 kohdassa esittämien toteamusten välillä on todettava, että tämä väite perustuu ainakin osittain sen 101 kohdan väärään tulkintaan; ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi nimittäin tässä kohdassa ainoastaan seuraavaa: ”Asioista huolehtivan tahon toiminta tapahtuu pääsääntöisesti nimittäin sen tahon tietämättä, jonka asioista huolehditaan, tai ainakin siten, ettei viimeksi mainittu ole tietoinen välittömän toiminnan välttämättömyydestä. Kantaja itse kuitenkin toteaa, että sen päätös jatkaa töiden suorittamista vuoden 1998 lokakuussa perustui siihen, että komissio rohkaisi sitä toimimaan näin.”

100. Kun tätä kohtaa luetaan asiayhteydessään, on selvää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin pyrki tällä toteamuksella pikemminkin korostamaan ristiriitaa Masdarin asiainhuoltoon perustuvan vaatimuksen ja sen väitteen välillä, joka liittyy luottamuksensuojaan ja jonka mukaan komissio rohkaisi sitä jatkamaan palvelujen suorittamista, kuin tukemaan viimeksi mainittua väitettä. Lisäksi Masdar vaikuttaa implisiittisesti vahvistavan, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ollut samaa mieltä, koska Masdar väitti, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt todeta, että jokin tapahtuma rohkaisi Masdaria jatkamaan työtä.

101. Joka tapauksessa on todettava, että vaikka taustalla oleva ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen näkemys oli – kuten Masdar väittää – se, että komissio rohkaisi Masdaria jatkamaan palvelujen tarjoamista, tämä ei välttämättä merkitse sen toteamista, että täsmällisiä vakuutteluja, joilla voidaan perustella luottamuksensuojaan perustuvaa vaatimusta, olisi annettu.

102. Samoin olen jo hylännyt väitteen, joka koskee ristiriitaisia perusteluja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 148 kohdassa esittämän sen toteamuksen osalta, että Masdarilla ja komissiolla oli yhteinen tahto, jonka mukaisesti Masdar saattoi hankkeet päätökseen.

103. Loput neljännen valitusperusteen tueksi esitetyt väitteet kohdistuvat jälleen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamukseen, jonka mukaan täsmällisiä vakuutteluja ei ole annettu ja joka perustuu – kuten olen aiemmin todennut – tosiseikkojen arviointiin, jota ei sellaisenaan voida riitauttaa muutoksenhaun yhteydessä. [16]

104. Tältä osin on riittävää todeta, että – kuten komissio oikeutetusti korosti istunnossa – ei ole lainkaan uskottavaa väittää, että ainoa selitys sille, että Masdar jatkoi työtään – vaikka tällöin otettua kaupallista riskiä voitaisiin pitää tavallista suurempana – voisi olla se, että komissio antoi sille 2.10.1998 pidetyssä kokouksessa ja/tai sitä seuranneessa yhteydenpidossa vakuutteluja, joihin Masdar tukeutui.

105. Myös neljäs valitusperuste on tämän vuoksi hylättävä.

106. Edellä esitetystä seuraa, että valitus on hylättävä kokonaisuudessaan.

VI Oikeudenkäyntikulut

107. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan, jota sovelletaan työjärjestyksen 118 nojalla muutoksenhakumenettelyihin, asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut oikeudenkäyntikulujen korvaamista ja Masdar on hävinnyt asian, Masdar velvoitetaan korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut.

16 – Ks. edellä 87 ja 88 kohta.

VII Ratkaisuehdotus

108. Edellä esitetyistä syistä ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin

1) hylkää valituksen;

2) velvoittaa Masdarin korvaamaan oikeudenkäyntikulut.